

מי גדול הדור?

תמיד אומרים: "הוא גדול הדור", "הוא גדול הדור". ובאמת, מי הוא גדול הדור?
המילה הבעייתית היא לא "גדול" – גדול זה תלמיד חכם, ויודעים מי תלמיד חכם.
אלא המילה הקשה היא "הדור".

5

מה הכוונה "הדור"? וכי חשבנו שהוא גדול בדור אחר? אלא חז"ל אומרים
שרבש"ע הראה למשה רבנו דור דור ודורשין, דור דור וחכמיו עד העקב - עד סוף
כל הדורות, שנאמר "צאי לך בעקבי הצאן".¹

מכאן אנחנו למדים שבכל דור יש מנהיגים שמתאימים לדור. המנהיג של הדור
הוא האדם הנכון במקום הנכון ובזמן הנכון.

10

אם כן, הכל תלוי בדור. כמו שכותב הגאון מווילנה בספרו אבן שלמה² שבכל דור
יש זכויות, בכל דור יש קיצים, בכל דור יש תשובה ע"פ המידה שהקב"ה מנהיג
עולמו "בכל דור ודור".

אבל בכל דור ודור יש הנהגה אחרת. יש דור יציאת מצרים, יש דור המדבר, יש
דור של כניסה לארץ, יש דור של תנאים, יש דור של אמוראים. דור של יציאה
מהארץ ודור של חזרה לארץ. לכל דור יש תפקידים ואתגרים והתחייבויות
וניסיונות מיוחדים. לכן כשאנחנו רוצים לדבר על גדול הדור: נקודת המוצא
היא - הדור.

15

מה מיוחד בדור שלנו? זה שיש מי ששואל את השאלה הזאת זה כבר בעיה.
מה שמיוחד בדור שלנו הוא שזה דור של תחיה.

20

וכי לא שמת לב שהארץ הזאת שהייתה חרבה בנויה כגן ד'?! אולי זה מקרה?
– לא, אין מקרה. הכל מיד ד'. ולא שמת לב שהארץ שהייתה ריקה עכשיו מלאה
מילוני יהודים? מקרה? לא, אין מקרה. ולא שמת לב שבגלות היינו משועבדים
לגויים ועכשיו אנחנו בני חורין? ולא שמת לב שבכל דור ודור עומדים עלינו
לכלותינו ועכשיו יש לנו צבא, ונראה מה קורה כשעומדים עלינו? לא שמת לב
שהכלכלה משגשגת? לא שמת לב שהתורה בישראל משגשגת והארץ מלאה
ישיבות, אולפנות ומדרשות? אז אתה רואה שרבש"ע החליט להחזיר שכינתו
לציון.

25

מי שלא רואה את זה, לא מכיר את הדור והוא לא יכול להנהיג את הדור. אולי
הוא יכול להנהיג דור אחר, אבל לא את הדור הזה.

30

¹ ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקפ"ב, שיר השירים א, ח.
² פרק יא.

בס"ד.

כתב מרן הרב קוק באגרת שע"ח³ שצריך לכתוב ספר תשובה שמתאים לדור הזה. זו אותה תורה ואותה תשובה, אבל זה צריך להיות מותאם לדור הזה.

5 מי שרוצה לחדש דברים בתשובה בקדושה ויראת שמים יכול לחדש, אבל אם "קץ המגולה ואור הישועה הזרוחה לא יביט, לא יכול לכוון שום דבר לאמתתה של תורת אמת".

כלומר הוא תלמיד חכם גדול וצדיק גדול, אבל אם הוא לא שם לב שרשב"ע עושה משהו בדור הזה, שאור הישועה זורח, הוא לא מכיר את הדור. לכן זה לא במקרה שהמאמר הראשון שכתב מרן הרב קוק בעלותו לארץ נקרא "עקבי הצאן". 10

"אם לא תדעי לך היפה בנשים" – אם אתה לא יודע איך להחזיר בתשובה את הדור הזה ואיך להנהיג אותו – "צאי לך בעקבי הצאן" – על ידי הכרת הדור.

התורה - וכל הדרכה של תורה – תמיד מורכבת משני חלקים: הכרת התורה, שזה העיקר והכרת המציאות. 15

מסופר על רב שהיה לומד תורה עם חותנו וכשמישהו בא לשאול שאלה הפסיקו את הלימוד ענה על השאלה וחזרו ללימוד. יום אחד הרב הגדול יצא לרגע. פתאום נכנסה אישה בבהילות עם חתיכת בשר ודרשה לדעת מה דינו? החתן נלחץ ואמר: "רגע, רגע, אני רק החתן. הרב הלך. יצא וחוזר בעוד שעה". אמרה לו האישה: "אני לא יכולה לחכות. הילדים מחכים לי בבית. תענה לי אתה". 20

מתוך רצון טוב, הסתכל בבשר, מצא סתירה בשני סעיפים בשלחן ערוך, הקשה ותירץ, הוציא יסוד, השווה אותו להלכה אחרת ופסק מה שפסק. בתוך זה בא הרב הגדול. אמר: חותני, יש שאלה על הכבד הזה, הקשיתי משתי מקומות, הוצאתי יסוד, השוותי למקום אחר ופסקתי מה שפסקתי. אמר לו חותנו: "הכל טוב. יש לך רק בעיה אחת: זה לא כבד, זה טחול". לכן פסק מורכב משתים: מהכרת התורה ומהכרת המציאות. 25

לכן מרן הרב קוק אומר באותה איגרת: שמישהו שלא יביט את הישועה הזרוחה לא יוכל לכוון שום דבר לאמתתה של תורת אמת.

לכן אם אנחנו שואלים מי גדול הדור, הכוונה הוא הגדול של זה הדור, שמכיר את זה הדור, הדור של הכליה הנוראית ביותר והדור של התחייה הגדולה ביותר. שליח אלוקי מיוחד להדריך את הדור הזה. 30

³ האיגרת המפורסמת שמופיעה בהתחלת ספר אורות התשובה.